UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
Filozofická fakulta
Katedra asijských studií

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Koně a jejich úloha v korejských dějinách

Horses and their role in Korean history

OLOMOUC 2021 Klára Bordovská
vedoucí diplomové práce: Mgr. Blanka Ferklová, Ph.D.

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Koně a jejich úloha v korejských dějinách“ vypracovala samostatně a uvedla veškeré použité prameny a literaturu.

V Olomouci dne:

Podpis:

Anotace

Jméno a příjmení: Klára Bordovská
Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra asijských studií
Název práce: Úloha zvířat v Korejských dějinách
Vedoucí práce: Mgr. Blanka Ferklová, Ph. D
Počet stran: 50
Počet znaků: 51866
Počet titulů použité literatury: 18
Klíčová slova: koně; historie Koreje; chov koní v Koreji; korejské mýty; koně v korejském umění

Cílem této práce je stručně popsat korejské dějiny od dob nejstarších až po dynastii Čoson a zkoumat jakou roli v nich měli koně. Zaměřím se na jejich zemědělskou, válečnou i duchovní úlohu. Čímž chci komplexně představit úlohu koní v korejských dějinách. Představím historii chovu koní, způsobem jejich zobrazování a vlivem zvířat jako symbolů na korejskou společnost. Součástí této práce jsou různé příklady výskytu koní v klíčových událostech korejských dějin. Dále si kladu za cíl porovnat funkci koně v korejské kultuře s jinými zvířaty a zjistit, nakolik důležité a oblíbené zvíře je kůň ve srovnání s nimi.

Děkuji vedoucí mé práce Mgr. Blance Ferklové, Ph. D., za její čas, který mi ochotně věnovala, vstřícný přístup a cenné rady.

Obsah

Seznam obrázků ... 6
Úvod ... 8
1. Kůň a jeho vlastnosti ... 9
2. Domestikace koní ... 10
2.1 První zmínky o domestikaci koní ve východní Asii ... 11
2.2 Chov koní na ostrově Čedžu ... 12
3. Koně v korejských mýtech ... 13
3.1 Předhistorická doba ... 13
3.2 Kočoson ... 14
Mýtus o Tangunovi ... 14
3.3 Tři království a Sjednocená Silla ... 15
3.3.1 Pět království Kaja ... 16
Mýtus o založení pěti Kaja ... 16
Dostihy během oslav u hrobky krále Suro ... 16
3.3.2 Východní Pujo ... 17
Mýtus o založení Východního Pujo ... 17
3.3.3 Pekče ... 18
3.3.4 Kogurjo ... 18
Mýtus o Čumongovi ... 18
3.3.5 Silla a Sjednocená Silla ... 20
Mýtus o králi Pak Hjokkose, zakladateli Silly ... 21
Trojí zjevení Avalókitéšvary a klášter Čungsangsa ... 22
Tisíciruký Velký slitovník z kláštera Punhwangsa a slepé dítě, kterému se vrátil zrak ... 22
Wongwang studuje na západě ... 23
Hwarangové ... 23
Dva Hjeové konali zázraky ... 24
Kjonghung, který potkal světce ... 25
3.4 Pozdní Tří království ... 25
Mýtus o Kjon Hwonovi z Hu Pekče ... 26
3.5 Dynastie Korjo ... 27
3.6 Dynastie Čoson ... 28
Jongdžeovy historky ... 29
4. Koně v korejském umění ... 30
4.1 Nástěnné malby z Kogurjo ... 30
4.2 Hrobka krále Tongmjonga ... 33
4.3 Sochy vojáků ze státu Kaja ... 34
4.4 Socha Kim Jusina ... 35
4.5 Keramika z království Silla ... 37
4.6 Mýtický létající bělouš Čchollima ... 38
4.7 Výprava krále Čongdžo do Hwasongu ... 40
4.8 I Songgjeho osm válečných koní ... 42
4.9 Mape, pečeti na pronájem koní ... 43
Závěr ... 45
Resumé ... 47
Seznam zdrojů ... 48

Seznam obrázků

Obrázek č. 1: Státní farmy na Čedžu
Obrázek č. 2: Honební scéna
Obrázek č. 3: Malba jezdce
Obrázek č. 4: Socha krále Tongmjonga
Obrázek č. 5: Malba krále Tongmjonga
Obrázek č. 6: Vojáci Kaja na koních
Obrázek č. 7: Železná maska
Obrázek č. 8: Socha Kim Jusina
Obrázek č. 9: Sillská keramika
Obrázek č. 10: Čchollima čangni
Obrázek č. 11: Výprava krále Čongdžo do Hwasongu
Obrázek č. 12: Výprava krále Čongdžo do Hwasongu 2
Obrázek č. 13: Pchaldžunma
Obrázek č. 14: Pečetě Mape

Ediční poznámka

Pro přepis korejských názvů a jmen ve své práci jsem zvolila systém české populární transkripce.

Úvod

Koně byli a jsou trvalou součástí lidského života ve všech koutech světa. Doprovázeli lidstvo při výpravách na severní pól, byli spojenci arabským poutníkům, druhové pro americké rančery, pomáhali těžit dřevo, přepravovat armády i rozvážet poštu. Jejich anatomická a fyziologická výbava jim dává schopnost různorodé práce, která byla do poměrně nedávné doby naprosto stěžejní pro rozvoj lidské civilizace. Tato zvířata vždy ohromovala lidi svou silou, elegancí a odvahou. Koně proto sloužili také jako předloha pro mnohá umělecká díla. Malby, či sochy panovníků na koních jsou důkazem významu koní. Koně se objevují také ve svatých knihách různých náboženství. A na jejich hřbetech se tyto knihy šířily do světa. Není tedy žádným překvapením, že i v dnešní době patří koně k těm nejoblíbenějším zvířatům.

Ve své bakalářské práci jsem se jakožto vášnivá jezdkyně a zároveň studentka korejštiny zaměřila na to, zda koně měli významný podíl na utváření korejských dějin. Hodlám zpracovat různé způsoby vyobrazení koní i jiných zvířat pro porovnání míry jejich důležitosti. Pokouším se odhalit, jaká byla symbolika koní, či jestli jejich existence mohla ovlivnit korejskou kulturu do dnešní doby.

Má práce se zaměřuje především na dobu od počátku domestikace koní zhruba po období japonské okupace[1]. Doba od japonské okupace po současnost by si zasloužila vlastní zpracování.

Tato práce je rozdělena do tří částí. V úvodní části se věnuji popisu koně, jeho využití a domestikaci, dále také stručně uvádím informace o všeobecném historickém pozadí Koreje. Druhá část práce je zaměřena na koně na území Korejského poloostrova. V poslední, praktické části se zabývám rozborem povídek z knihy Kořena stories for language learners, v nichž zkoumám, jak často a v jakém kontextu se zde objevují koně.

[1] Přibližně 4 tisíce př.n.l.-1910

1. Kůň a jeho vlastnosti

Kůň, korejsky mal [2], čínsky mă [3], je velký býložravec patřící do řádů lichokopytníků. Společně se zebrami a osly tvoří čeleď koňovitých. V historii existovaly dva druhy divoce žijících koní. Vyhynulý Tarpan a dodnes žijící Kůň Převalského. U divokých koní je původní zbarvení plavé až šedé s tmavou hřívou.[4] Toto zbarvení do dnešní doby dominuje u primitivních plemen koní jako je např. Huculský kůň nebo Mongolský kůň.

Koně byli v přírodě snadnou kořistí, proto se u nich vytvořil silný stádový pud a jejich tělo je uzpůsobeno k rychlému útěku před predátory. Koně mají perfektně vyvinutý zrak, jejich zrakové pole je až 330°[5] a výborně vidí i v noci. Také sluchové schopnosti koně jsou lepší než lidské. Kvůli svým bystrým smyslům se koně snadno lekají předmětů, které lidé někdy ani nevnímají.[6]

Koně prošli dlouhou historií účelového šlechtění, proto se stavba těla koně může výrazně lišit u různých plemen. Každý jezdecký kůň by měl být dobře stavěný. Chovatelé posuzují délku, sílu, osvalení jednotlivých partií těla. Velký důraz je kladen na tzv. „korektní postoj“[7] a také na hloubku hrudníku, která udává prostor pro plíce a srdce koně.[8]

Chod, nebo také nohosled udává způsob a rychlost pohybu koně. Existují 4 základní chody: krok, klus, cval a trysk. Rychlost chodů se může lišit u různých plemen. Krok má průměrnou rychlost 6 km/h[9], klus 13 km/h, cval 16-27 km/h. Nejrychlejší trysk může dosáhnout až rychlosti 48 km/h.[10]

---

[2] 말
[3] 馬
[4] Volf, 1977
[5] Zrakové pole člověka má maximálně 200°
[6] Dušek, 1992
[7] Končetiny koně jsou silné a postoj koně nemá žádné vady, tzn. Svislá čára vycházející z vrcholu ramena vede středem kolena, spěnky a kopyta. Klouby končetin jsou vzájemně položeny vodorovně. Toto je stěžejní pro dobrou mechaniku pohybu a výkonnost. (Hartley, 1992)
[8] Hartley, 1992
[9] Je tedy jen lehce rychlejší než lidský krok. Koně jsou zvyklí na celodenní pohyb po pastvině a pohyb v kroku je nijak nepřetěžuje.
[10] Hartley, 2016

2. Domestikace koní

Domestikace, jinými slovy zdomácnění divoce žijících druhů zvířat, je jedním z největších počinů lidstva. Zvířata byla během domestikace vyjmuta z přírody a poté byla cíleně využívána a šlechtěna k různým účelům. Nejvýznamnějšími domácími zvířaty jsou pes domácí, kočka domácí, kůň domácí, skot, prase a různé druhy drůbeže.[11]

Nejpravděpodobnější teorie o domestikaci koní hovoří o tom, že kůň byl domestikován v asijské části Ruska[12] před 5000-6000 lety na konci neolitu. Před domestikací sloužil kůň jako zdroj obživy. Existuje mnoho důkazů, že na konci doby ledové lidé hromadně zabíjeli koně tím, že je zahnali do velmi strmého srázu.[13]

Byly to patrně nomádské indoevropské kmeny, které poprvé domestikovaly stáda koní v oblasti Černého a Kaspického moře.[12] Ale domestikace pravděpodobně probíhala souběžně na více místech Eurasie.[13] Kulturní národy se s koňmi většinou seznámily, když jejich armády podlehly nájezdům kočovných jezdců.

Zdokonalováním metod v zemědělství se začali koně lépe krmit a v kombinaci s plemenitbou docházelo ke zlepšování požadovaných vlastností koní. V raných civilizacích byl kůň považován za příliš cenné zvíře pro to, aby byl používán v zemědělství nebo na jiné podřadné práce.[12]

Již kolem roku 1500 př. n. l. v Sýrii byly využívány rozsáhlé výcvikové prostory[13] a zhruba od té doby byli koně hojně využívání v bitvách, ke sportu, nebo k osobní přepravě. Po staletí byl kůň ceněn jako rytířská chlouba, proto se koně k těžké práci v lesnictví a tahu začali používat až v 16. stol. Opravdové využití koní v zemědělství přichází až v 18. stol, kdy došlo ke zkvalitňování pastvin pro chov těžkých pracovních koní.[12]

[11] Julínek, 2014 s.240
[12] Koně, 2015
[13] Hartley, 1992

2.1 První zmínky o domestikaci koní ve východní Asii

Kůň jeho majitelům zajišťoval pohyblivost. Byl nezbytným prostředkem pro rozšiřování civilizací. Mezi typické jezdecké národy se řadí Mongolové a Hunové. Také mongolští jezdci s nejvýznamnějším vůdcem Čingischánem vybudovali říši s pomocí malých Mongolských koní.[14] V počátcích domestikace koní byl jejím centrem stepní koridor táhnoucí se z Balkánu po Velký Chingan v Číně.

Obrazy ze starověkých kulturních národů mohou vytvářet dojem, že koně nejprve tahali vozy a teprve poté se na nich začalo jezdit. Možná právě proto, že bojové vozy se brzy začaly používat tam, kde koně původně nebyli zkroceni. Avšak opravdu vhodným bojovým vybavením pro jezdce na koni jsou krátký luk, zahnutá šavle nebo krátký meč a malý kulatý štít.[15] Skutečné jezdecké národy na koních jezdily a k tahání používaly jiná zvířata[14] např. pro východní Asii typicky voly.

Číňané se naučili mistrovství jízdy od Mongolů, kteří žili v blízkém spojení s koňmi. Mongolové používali sedlo a třmeny dávno předtím, než tyto pomůcky začali využívat Evropané a také vynalezli pevný chomout, což zdvojnásobilo sílu koně v tahu.[15] Mongolský vojevůdce Čingischán mimo jiné praktikoval hony na zvěř jako součást výcviku bojovníků a tím pomohl vybudovat silnou jezdeckou armádu.[14] Vzhledem k vyspělým technikám jízdy na koni se tedy dá říct, že Mongolové byli prvním jízdním vojskem na světě.

[14] Hartley, 1992
[15] Jezdecký luk je typicky používanou zbraní v Koreji, Japonsku a Číně. (GRAYSON, 2007; s. 11)

2.2 Chov koní na ostrově Čedžu

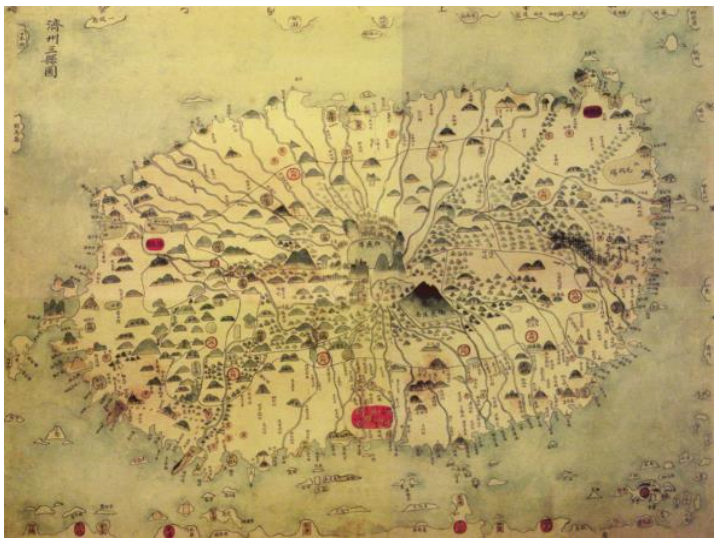

Obrázek č. 1

Státní farmy na ostrově Čedžu

Zdroj:http://www.moonhwazigi.com/bbs/view.php?id=culture05&page=1&sn1=&divpage=1&sn=off&ss=on&sc=on&select_arrange=headnum&desc=asc&no=13&PHPSESSID=994a9b75a792ad2f2ccbae12cf23df63

Na obrázku č. 1 je mapa ostrova Čedžu vyrobena v roce 1709.[16] Na mapě jsou znázorněny jednotlivé koňské farmy. Ostrov Čedžu je vzhledem k možnostem pastvy dobrým místem pro chov koní. Během éry Korjo proto začal být využíván k chovu vojenských koní.[17] Již v tomto období existovaly státní farmy a vládní orgány, které byly zodpovědné za chov koní. Králové Korjo pořádali rituály, při kterých se modlili za zdraví a dlouhý život koní.[18]

V letech 1276-1374 byl ostrov pod nadvládou mongolské říše Juan a koně na Čedžu odchovaní sloužili jako tribut. Původní koně na Čedžu byli malého vzrůstu a nebyli příliš kvalitní. Nazývali se Kwahama[19] (kůň, který projde pod ovocným stromem) Roku 1276 byla dynastií Juan na ostrově Čedžu založena farma Tamna na kterou bylo dove-

[16] Moonhwazigi. *탐라지도 및 지도병서(유형문화재 제 13 호).* [online]. 4.2.2012 [cit.15.4.2021] Dostupné z: http://www.moonhwazigi.com/bbs/view.php?id=culture05&page=1&sn1=&divpage=1&sn=off&ss=on&sc=on&select_arrange=headnum&desc=asc&no=13&PHPSESSID=994a9b75a792ad2f2ccbae12cf23df63

[17] Kim, 2018

[18] Jeju National Museum. Korean Horses: Galloping across Space and Time. In: Google Arts and Culture. [online]. [cit. 18.4.2021] Dostupné z: https://artsandculture.google.com/exhibit/korean-horses-galloping-across-space-and-time/wQyQpJwr

[19] 과하마

zeno 160 koní Taldanma[20] a Tewonma[21] z dynastie Juan. Tewonma byli koně pocházející z číny. Byli vyšší a silnější než Kwahama.[22] A jejich křížením s domácími koňmi podle všeho vzniknulo plemeno Čedžuma[23]. Za dynastie Čoson byly na Čedžu zřízené státní farmy[24], které můžeme vidět na obrázku č. 1. Chov válečných koní byl pod přísným dohledem.[25] Čoson podporoval rozvoj veterinární péče, proto byly v tomto období vydány první veterinární knihy. První veterinární knihu napsal Čodžun[26] v roce 1399.[27]

3. Koně v korejských mýtech

V této kapitole uvedu různé příklady výskytu nejen koní, ale i jiných zvířat v korejských mýtech. Stručně také popíšu historické pozadí, které se týká jednotlivých států na území Korejského poloostrova. V uvedených mýtech budu zkoumat úlohu koní, jejich funkci a pokusím se je porovnat s jinými zvířaty.

3.1 Předhistorická doba

První nález dokazující existenci druhu homo erectus v oblasti Korejského poloostrova pochází z období před 400 000lety a byl nalezen na severovýchodě Koreje.[28] Tudor ve své knize Brief History of Korea uvádí, že archeologové se domnívají, že předci dnešních Korejců přicházeli ve vlnách z jižní Sibiře a Mandžuska přibližně 6 tisíci let př.n.l.[29]

[20] 달단마
[21] 대원마
[22] KIM, Hjung-hun. *애초에 조선에서 생산되는 말은 작고 둔합니다.* In: Madiajeju [online]. 5.8. 2016 [cit. 15.4.2021] Dostupné z: https://www.mediajeju.com/news/articleView.html?idxno=186594
[23] 제주마; Domácí plemeno koní původem z ostrova Čedžu.
[24] 십소장
[25] Kim, 2018
[26] 조준
[27] Google Arts and Culture. Veterinary Book on Horses, Jeju National Museum. [online]. [cit. 18.4.2021] Dostupné z: https://artsandculture.google.com/asset/veterinary-book-on-horses-jo-jun/VAFXM6E3RZVzNw
[28] Seth, 2011
[29] Tudor, 2012

Výskyt lidské civilizace je spojen s vývojem keramiky. Nejstarší éra korejských prehistorických dějin se nazývá čulmun, tzv. éra keramiky s hřebenovým vzorem Na Korejském poloostrově bezpochyby existovala vyspělá civilizace ještě před vznikem historicky doložených států. Bohužel však po sobě nezanechala písemné stopy. Hlavním odkazem z této doby je tedy keramika čulmun a munmun.[30]

3.2 Kočoson

Korea má dle historických mýtů až 4400 let starou historii. Do dnešní doby je datování počátku prvních států na území Korejského poloostrova stále velmi nejisté. Hlavním důvodem je fakt, že první stát na Korejském poloostrově je jen spoře doložen.[31] O jeho existenci nejsou mnohé zmínky ani v čínských kronikách, protože korejský poloostrov nebyl v té době pro Čínu příliš zajímavý.[32] Avšak většina Korejců vám s hrdostí jim vlastní povypráví mýtický příběh o Tangunovi, legendárním praotci korejského národa. Stát, který byl podle tohoto mýtu založen, se nazýval Kočoson[33].

Mýtus o Tangunovi[34]

Irjon[35] v kronice Samguk jusa uvádí mýtus o Tangunovi, který převzal z Kogi[36] Jde o mýtus popisující založení nejstaršího korejského státu Kočoson. Kočoson byl podle kroniky Samguk jusa založen v roce 2333 př. n. l. Hwanung, syn nebeského vládce Hwanina, chtěl vládnout světu lidí. Otec ho tedy seslal na pohoří Tchebeksan. Hwanung se nazval nebeským králem, dohlížel na lidi, počasí, nemoci, vzdělával lid a vládl mu. V té době v jedné jeskyni žili medvědice a tygr. Ti prosili Hwanunga, aby je proměnil v lidi. Hwanung jim dal svazek pelyňku a dvacel hlaviček česneku. Poradil jim, aby sto dní nechodili na světlo a jedli jen česnek a pelyněk.

---

[30] Honcoopová, 2007
[31] Irjon, 2012
[32] Honcoopová, 2007
33 Název Kočoson neboli Starý Čoson, se hojně používá pro odlišení mýtického státu Čoson od pozdějšího státu Čoson.
[34] Irjon, 2012; s. 31-33
[35] Irjon (1206-1289) pocházel z Kjongdžu už jako dítě odešel do kláštera a ve dvaceti letech se stal zenovým mnichem. Měl mnoho žáků a byl opatem v několika klášterech. Získal titul národního učitele a svou kroniku Samguk jusa psal v klášteře Ingaksa mezi lety 1284-1289. Materiál pro vznik této kroniky sbíral několik let. Některé pasáže jsou označeny jmény jeho žáků (Irjon, 2012; s.9-10).
[36] Staré zápisky; kronika tohoto názvu se nedochovala (Irjon, 2012; s. 76).

Medvědice se po dvaceti jedna dnech proměnila v ženu, tygr však porušoval pravidla, a tak zůstal zvířetem. Medvědice, proměněná v ženu, si marně hledala ženicha, a tak prosila pod posvátným stromem, aby otěhotněla. Hwanung na sebe vzal lidskou podobu a zplodili spolu dítě, kterému se říkalo Tangun wanggom. Ten založil hlavní město v Pchjongjangsongu a založil zemi Kočoson.[37]

Je patrné, že již v nejstarším mýtu o vzniku státu na Korejském poloostrově figurují zvířata. Ta mají často výjimečné schopnosti, nebo symbolickou hodnotu, např. zde se medvědice promění v ženu a porodí panovníka. Tygr je v asijské symbolice tvor zákeřný a škodlivý.[38] V tomto mýtu jeho ignorace vůči pravidlům může zobrazovat jeho sílu a nezkrotnost. Za jeho tvrdohlavost je ale potrestán tím, že se nemůže stát člověkem. Medvěd v podobě souhvězdí Velké medvědice[39] je součástí „božstva sedmi hvězd“ a poroto se stal jedním z totemových zvířat.[40] Medvědice se například objevuje i v příběhu o králi Suro. Královně se zdál sen o medvědovi a poté porodila prince.

3.3 Tři království a Sjednocená Silla

Doba historicky mnohem lépe podložená, je tzv. období Tří Království.[41] Království byla podle mýtů založena již v 1. stol. př.n. l. Ale o centralizovaných státech se dá mluvit až kolem 3.-4. stol. n. l.[42] V této době na korejském poloostrově existovaly tři významné státy: Kogurjo, Pekče a Silla[43].

Ve 4 stol. n.l. vzniklo také malé království Pujo.[44] Na východě země existovala aliance menších státečků souhrnně známých jako Kaja. Neměly však výrazné postavení v korejských dějinách a později byly pohlceny s rostoucí silou státu Silla.

Někteří vědci tvrdí, že ve čtvrtém století vtrhli korejští jezdci na koních do Japonska. Tzv. „teorie jezdců na koních“ je založena na faktu, že se v Japonsku objevují zbra-

[37] Irjon, 2012; s. 32
[38] Winkelhöferová, 2006; s. 159
[39] Často chybně nazýváno jako Velký vůz.
[40] Winkelhöferová, 2006; s. 104
[41] Irjon, 2012
[42] Honcoopová, 2007
[43] 고구려 (37 př. n. l.-668) 백제 (18 př.n.l.-660) 신라 (57 př. n. l.- 935) (Irjon, 2012; s.381-383)
[44] Irjon, 2012

ně, brenění a podobné výzdoby hrobů jako ty v tehdejší v Koreji. V období Tří Království se ve východní Asii začali objevovat vojáci na koních s brněním podobným středověkým rytířům. [45]

3.3.1 Pět království Kaja

Mýtus o založení pěti Kaja[46]

Legenda zachycená v knize Zápisky o státě Karak[47] vypraví, že se z nebes na vrchol hory Kudži[48] spustilo pět fialových provázků a na nich šest vajec. Z vajec se vyklubali chlapci. Pět z nich odešlo do různých měst a jeden zůstal v pevnosti. Z pěti chlapců se stali vládci Pěti Kaja.[49]

Případy kdy se z vejce vyklube budoucí panovník nebo významná osoba jsou v korejských mýtech časté. Winkelhöferová uvádí, že vejce v korejských mýtech má původ v kultu slunce. Z vejce se narodí i Tongmjong, zakladatel Kogurja. Sillský Pak Hjokkose také vyjde z vejce. Panovníci korejských království jsou tak spojeni s nebesy, což zdůrazňuje jejich božskost.[50]

Dostihy během oslav u hrobky krále Suro[51]

V oddíle Karakkukki[52] Irjon uvádí příběh o lidmi milovaném panovníkovi Suro (posmrtný titul Surong) Suro se narodil z vejce spolecně s pěti sourozenci. Svůj stát pojmenoval Te Karak. Pět z jeho sourozenců se stalo vládci různých států Kaja. Když Suro čekal na královnu, vyslal Jučchongana aby s rychlým koněm a lehkou lodí čekal na její příchod. Král Suro byl nedočkavý, jakou nevěstu mu nebesa pošlou. Proto dal Jučchonganovi rozkaz vzít si rychlého koně. Na lodi připlula[53] princezna Ho Hwangok.

---

[45] Seth, 2011
[46] Irjon, 2012; s. 39
[47] Jiný název pro Pět Kaja (Irjon, 2012; s. 82)
[48] Winkelhöferová, 2006; s. 164
[49] Irjon, 2012; s. 39
[50] [50] Winkelhöferová, 2006
[51] Irjon, 2012; s. 143-152
[52] 가락국기
[53] Žena, která přijede lodí, se stane královnou Irjon, 2012; s. 167

Král Suro zemřel ve věku 158 let. Lidé velmi truchlili a postavili králi hrobku u které se pořádaly bohaté obřady, které připomínaly dobu krále Suroa. Součástí byl i závod dvou skupin jezdců na koních o to kdo jako první dorazí do Mansando. Což bylo místo odkud Jučchongan vyhlížel královnu. Na místě, kde Suro a královna Ho uzavřeli sňatek dal Suroův potomek postavit chrám Wanghusa. Ten byl pět set let po založení zrušen a nahrazen skladištěm obilí a stájemi pro koně a jiný dobytek.

Už v tomto mýtu můžeme vidět, že byl vnímán rozdíl mezi průměrně rychlými a rychlými koňmi. Můžeme se tedy domnívat, že v této době byli koně cíleně šlechtitěni pro rychlost. Koně nebyli bráni pouze jako nutný prostředek pro dopravu, ale také jako zvíře, které umožňovalo lidem zábavu v podobě dostihů. Smutný příběh chrámu Wanghusa, který byl nahrazen stájemi, ukazuje na rozvíjející se zemědělskou činnost v oblasti a rostoucí potřebu koní.

3.3.2 Východní Pujo

Mýtus o založení Východního Pujo[54]

Nebeský vládce doporučil králi He Puruovi[55], aby odešel do Kasopwonu a tam založil své království. Puru tak učinil, byl však starý a neměl nástupce. Proto každý den přinášel oběti horám a modlil se za následovníka. Jeho kůň dojel k jezeru a uviděl kámen, který ronil slzy. Pod tímto kamenem bylo malé dítě vzhledu žáby a zlaté barvy. Král toto dítě pojmenoval Kumwa[56]

Jde o jeden z prvních mýtů, který dokládá koně jako prostředek dopravy. Kůň je zde zobrazen pouze jako součást běžného života krále Puru. Narozdíl od toho žába je v tomto mýtu symbolickým zvířetem a stanese z ní dědic trůnu. Vyobrazení žáby v tomto mýtu je poněkud pozoruhodné, protože zde je žába dobrým znamením. Běžně je však žába varovným signálem. Předpovídá zánik státu.[57] V legendě o třech předpovědích královny Sondok[58] kvákání žab upozornilo na pekčeské vojsko schované v Sille[59].

[54] Irjon, 2012; s. 39-40
[55] He Puru; 해부루
[56] Zlatá žába (Irjon, 2012)
[57] Winkelhöferová, 2006; s. 170
[58] Irjon, 2012; s. 61

3.3.3 Pekče

Pekče vzniklo na jihozápadu poloostrova spojením několika dědičných knížectví[60] ve 3. stol. O století později pak Pekče posilovalo mezinárodní vztahy s čínským státem Východní Jin a japonským státem Wa[61] V království Pekče bylo od 4. stol[62]. velmi rozvinuté buddhistické umění a skrze Pekče se dostalo i do Japonska.[63]

V tuto dobu přijalo buddhismus také Kogurjo, které vybudovalo první vzdělávací instituci na poloostrově. Taktéž zde vznikly první zákoníky. Kogurjo se na přelomu 4. a 5. století poprvé pokoušelo o sjednocení států na území Korejského poloostrova.[47]

3.3.4 Kogurjo

Kogurjo prosperovalo v době kdy v Číně nebyla jednotná státní moc. Roku 589 čínská dynastie Suej sjednotila Čínu a císař Jang Ti projevil také zájem o ovládnutí Kogurja. Vytáhl proto roku 612 s obrovským vojskem proti Kogurju. Kogurjo však bránil výborný taktik, generál Ulči Mun-dok, kterému se povedlo obrovskou přesilu odrazit a tím patrně zachránit celý poloostrov[64]. Proto Tangové s radostí pomohli králi ze Silly v boji proti Pekče a později také proti Koguryo. Tím pomohli vytvořit sjednocenou Sillu.[65]

Mýtus o Čumongovi[66]

Dějiny Kogurjo bezpochyby vychází z dějin Východního Pujo. Po smrti krále Puru na trůn nastoupil Kumwa, jehož příběh jsem popsala výše. Ten na jižní straně Tchebeksanu potkal ženu jménem Juhwa, dceru nebeského vládce He Mosu. Ta králi Kumwa vyprávěla příběh o tom, jak ji svedl a pomiloval cizí muž bez sňatku, a tak byla

[59] Irjon, 2012; s. 61
[60] Auboyer, 1967
[61] Irjon, 2012
[62] Datace uvedena dle Irjonovy kroniky Samguk jusa
[63] Auboyer, 1967

[64] Dodnes je Ulči Mun-dok velmi ceněn za jeho zásluhy (Honcoopová, 2007).
[65] Honcoopová, 2007
[66] Irjon, 2012; s 40-41

rodiči vyhozena z domu. Král Kumwa dal ženu zavřít do pokoje, kam pronikly sluneční paprsky a ženu oplodnily. Žena porodila velké vejce. Král vejce hodil prasatům a psům, ti ho však nesnědli. Když hodil vejce na cestu, krávy a koně se mu vyhýbali. Kumwa tedy vyhodil vejce na pole, ale ptáci a zvířata ho ochraňovali. Skořápka vejce nešla rozbít, a tak jej vrátil matce.

Z vejce se vyklubal hoch s krásnou postavou i tváří. Již v sedmi letech si sám vytvořil luk a šípy. Byl výborný lučištník, proto dostal jméno Čumong. Kumwa měl sedm synů, ale žádný se mu nevyrovnal. Nejstarší syn se proto rozhodl Čumonga zabít.

Král pověřil Čumonga starostí o koně. Čumong poznal dobrého koně a tomu dával málo žrádla, aby zhubnul. Naopak pomalého koně krmil hodně, aby přibral. Král si vybral vykrmeného koně, který se na první pohled mohl zdát jako dobrý kůň, ale doopravdy neběžel tak rychle jako Čumongův kůň.

Čumongova matka syna varovala, že se ho chystají ostatní královští synové zabít. Čumong tedy se třemi přáteli uprchl na koních. Když dosáhli řeky Omsu, ryby a želvy utvořily most a pomohly jim řeku přejít. Došli až do Čolbondžu, kde vystavěli hlavní město a založili stát Kogurjo.

Koně v tomto příběhu projevují svoji dobrosrdečnost tím, že vejce nerozšlapou, když ho král Kumwa hodil na cestu. Objevuje se zde další zmínka o koních jako dopravním prostředku, který přepravoval jezdce na cestách. V této části příběhu jsou zobrazeni jako součást běžného života lidí. Když bylo vejce pohozeno na cestě, tak ho kromě koní na cestě obcházely i krávy. U skotu se nedá předpokládat, že sloužil k přepravě lidí, proto se domnívám, že šlo o voly s povozy, nebo krávy pastýřů při přesunu na pastvu nebo na tržiště.

Dále je v mýtu o Čumongovi zobrazen kůň jako velmi důležitý prostředek pro útěk. Můžeme se zamyslet nad tím, zda by se Čumongovi podařilo uniknout, kdyby si nechal tlustého, ale pomalého koně. Koně jako pomoc při útěku jsou v mýtech zobrazováni velmi často např. když Česang ujel své ženě do Japonska[67], nebo když

[67] Irjon, 2012; s. 54

kníže Čchung zachránil Munhui před upálením[68]. Rychlost, síla a vytrvalost koně se nedá měřit s tou lidskou, proto je poměrně snadné na hřbetě koně uprchnout nebezpečí. Kůň se v Samguk jusa mimo jiné také objevuje jako obětní zvíře, např. v příběhu o Tchajongovi[69]

3.3.5 Silla a Sjednocená Silla

Třetí království, Silla, vzniklo v jihovýchodní části Koreje. Ve 4. stol. se jednalo o společenství menších států. Země byla drancována zbylými královstvími a také japonskými piráty. Proto ve svém rozvoji zaostávala za dvěma ostatními královstvími. Později, v 6. století, kdy byl vytvořen úřednický systém a přijat oficiální název byla Silla vyspělejší a začala rozšiřovat své území.[70] Jak jsem již nastínila výše, roku 660 se Sille ve spojení s čínským státem Tang podařilo porazit Pekče. V roce 668 Silla ve spojení s tangy ukořistila také velkou část Kogurja.[71] [72] Poté však ještě musela Silla odolat snaze říše Tang ovládnout její území. Tím došlo ke sjednocení Tří Království a vzniku státu Sjednocená Silla.

Potomci významných sillských rodin a mnichů měli možnost studia v Číně a hojně ji využívali, a tak se čínská kultura dostávala do Silly.[73] Historici označují období mezi lety 676 a 935 jako období Sjednocené Silly. Nejednalo se však o jediný stát na Korejském poloostrově. Na severu vzniklo nové království Parhe.

Silla prošla třemi významnými etapami. První byla etapa velkého rozkvětu, která vyvrcholia zbudováním dvou důležitých památek, klášterů Pulguksa a Sokbulsa.[74] Už o století později se však začaly objevovat náznaky společenského konfliktu. Střední Silla je charakteristická menšími povstáními jednotlivců proti řádu. A také vznikáním mocenských center. Pro poslední období sjednocené Silly je typické to, že si příslušníci elity vytvářeli vlastní vojska, pomocí kterých se snažili ukořistit moc nad státem.[75]

[68] Irjon, 2012; s. 66
[69] Irjon, 2012; s 71
[70] Irjon, 2012
[71] Silla přišla o část území v oblasti Mandžuska (Tudor, 2012)
[72] Seth, 2011
[73] Irjon, 2012
[74] Honcoopová, 2007
[75] Irjon, 2012

Silla byla silně centralizovaný stát. S rozvinutým byrokratickým systémem a mnoha ministerstvy. Mezi nimi bylo také ministerstvo koní. Běžní lidé měli zakázáno vlastnit více než tři koně.[76]

Mýtus o králi Pak Hjokkose, zakladateli Silly[77]

V dávných dobách bylo v zemi Činhan šest vesnic. Zakladatelé šesti vesnic se jednoho dne i se svými potomky sešli a rozmýšleli nad tím, že by bylo dobré mít jednoho vládce, který by sjednotil a řídil lid. Vystoupili na vysoké místo a podívali se na jih, kde spatřili zář nad horou Jangsan. Na místě, ze kterého vycházela zář byl bílý kůň, který klečel a klaněl se. U něj lidé našli fialové vejce. Když kůň spatřil lidi, zaržál a rozletěl se k nebesům.

Z vejce vyšel urostlý chlapeček, ze kterého se linula záře. Zvířata jej následovala a tančila, slunce i měsíc zářily jasněji. Tomuto chlapci dali jméno Hjokkose. Lidé mu chtěli najít ctnou družku. Toho samého dne se ve vesnici Sarjangni objevila dračice-slepice a z levého žebra porodila holčičku. Když bylo dětem třináct let, stali se králem a královnou. Název země které vládli byl Sobol. Až v pozdějších dobách se rozhodlo o názvu Silla.

Kůň v tomto mýtu upoutává pozornost na vejce. Podobně jako v mýtu o založení Pujo tedy oznamuje příchod vládce. Kůň jakožto bystré zvíře často upozorní na drobnosti, kterých by si člověk sám nevšimnul. Kleknutí je pro koně velmi nepříjemné a často tento pohyb nedělají. Z toho důvodu si myslím, že gesto bílého koně bylo natolik zvláštní, že muselo upoutat pozornost všech lidí, kteří to spatřili. Kůň se v tomto příběhu objevuje jako velmi inteligentní zvíře schopné jednoznačné komunikace s lidmi. Svým odletem do nebe spojuje pozemský svět s nebesy.[78] Je možné, že byl tento příběh inspirován mýtickým koněm Čchollima, o kterém se v této práci zmíním později.

[76] Seth, 2011
[77] Irjon, 2012; s 44-46
[78] Winkelhöferová, 2006; s. 99

Trojí zjevení Avalókitéšvary a klášter Čungsangsa[79]

Opat Songtche žil v klášteře Čungsangsa v Kjongdžu dlouhá léta a poctivě obětoval vonné tyčinky. Jednoho dne však klášteru došly peníze a opat chtěl z kláštera odejít. Ten den si na chvíli zdřímnul a ve snu potkal světce Avalókitéšvara, který mu řekl ať zůstane a že on s postará o náklady. O třináct dní později se u brány objevili dva muži z Kumdžu, kteří vedli dva koně a volka s nákladem. Mnich vzal oba muže do Dharmové síně. Když muži viděli sochu světce Avalókitéšvary, poklonili se a řekli, že to byl on, kdo je přivedl do kláštera s almužnou. Od té doby byl v klášteře vždy dostatek rýže a soli.

Muži s almužnou přivedli dva koně a jednoho volka. Každý z koní tedy nesl jednoho jezdce a volek táhl náklad s almužnou. Do kláštera přichází jako symbol hojnosti. Skrze poutníky s koňmi a volkem Avalókitešvara splnil svůj dobrosrdečný slib opatovi kláštera Čungsangsa.

Tisíciruký Velký slitovník z kláštera Punhwangsa a slepé dítě, kterému se vrátil zrak[80]

Za vlády krále Kjongdoka žila ve vesnici Hangiri žena, jejíž dítě v pěti letech ztratilo zrak. Jednoho dne vzala dítě do kláštera Punhwangsa. Řekla dítěti ať složí prosebnou báseň.

Báseň praví:
S dřevěným koníkem, na píšťalku z trávy jsem hrál
jednoho rána jsem ztratil zrak.
Kdyby mi Avalókitéšvara neprokázal milost
nespatřil bych krásy jara, ani kvetoucí jívy.
(Irjon, 2012; s.226)

Na tomto příkladu je vidět, že koně byli nejen dopravním, nebo válečným prostředkem. Byli také inspirací pro nejrůznější umělecká díla a také pro dětské hračky.

[79] Irjon, 2012; s. 205-208

[80] Irjon, 2012; s. 226

Wongwang studuje na západě[81]

Wongwang byl sillský mnich, který z učení konfucianismu a taoismu přešel na buddhismus. Učení buddhismu šířil v Číně. Byl dobrý učitel a lidé mu velmi rádi naslouchali. Mistr Wongwang dvěma mužům, kteří toužili po tom spřátelit se s učenci, mimo jiné řekl pět světských pravidel. Mezi nimi bylo i pravidlo rozlišovat při zabíjení. Dále mužům vysvětlil, že rozlišovat při zabíjení znamená...

> *"Nezabíjet během šesti očistných dní a na jaře a v létě znamená rozlišování l, pokud jde o dobu. Nezabíjet domácí zvířata jako jsou kůň, kráva, slepice, pes a nezabíjet drobné živočichy, kteří na sobě nemají než trochu masa, znamená rozlišování, pokud jde o druh..."*
>
> *(Irjon, 2012; s. 277)*

Wongwang zmínil koně jako jedno z domácích zvířat, která se nemají zabíjet. To značí, že koně nebyli primárně považováni za zdroj masa. Byli však součástí každodenního života lidí.

Hwarangové

O skupině hwarangů je v Samguk jusa uvedeno několik příběhů. Považuji za důležité je zmínit z toho důvodu, že často ovládali jezdecké umění na vysoké úrovni. Hwarang byla organizace, která vychovávala aristokraty pro jejich budoucí službu. Hwarangové se učili také bojová umění. Zmínky o způsobu jejich výcviku máme jen velmi ojedinělé. Je však známo, že se věnovali lukostřelbě a jezdectví.[82]

Systém hwarang byl založen králem Čingdži. Vedl lidi k nápravě jejich špatné stránky a lidé konali jen dobré skutky. Během vlády krále Čingdžiho se nejen mezi hwarangy rozšířilo pět věčných ctností, šest umění a tři vysoké úřady.[83] Pět ctnostní: lidskost, spravedlnost, řád, vědění, důvěra; šest umění: hudba, lukostřelba, vozatajství (jezdectví), literatura, matematika; tři úřady: velký mistr, velký učitel, velký strážce[84]

[81] Irjon, 2012; s. 271-279
[82] Irjon, 2012; s 92
[83] Irjon, 2012; s. 218-219
[84] Irjon, 2012; s. 259

Dva Hjeové konali zázraky[85]

Sok Hjesuk patřil k hwarangům vedeným Hoserangem. Jednoho dne ale utekl a ukryl se ve vesnici Čoksončchon. Žil tam dlouhých dvacet let, když se na pláni u vesnice objevil hwarang kníže Kučcham, který se tam vydal na lov. Hjesuk chytil jeho koně za uzdu a prosil Kučchama, aby s ním mohl jít na lov. Kníže mu to dovolil a Hjesuk začal pobíhat sem a tam. S knížetem se předháněli a velmi se bavili. Společně pak usedli k hostině a oba jedli dosyta.

V tom se Hjesuk knížete zeptal, jestli si dá ještě trochu čerstvého masa a na to si vyřízl kus masa ze stehna. Kníže se zděsil. Hjesuk mu pověděl, že si o něm myslel, že je laskavý a soucítí se všemi tvory, ale zjistil že Kučchama baví jen zabíjet. A proto se Hjesuk velmi rozčílil. Hjesuk měl zázračné schopnosti. Po své smrti byl pohřben, ale jeden z vesničanů jej krátce po pohřbu viděl odcházet z vesnice. Hjesuk pak prý odletěl na oblaku.

Na tomto příběhu je vidět, jak silně byli buddhističtí mnichové proti zbytečnému zabíjení a konzumaci masa. Být soucitný podle Hjesunga znamená nezabíjet pro potěšení. Za svou dobrosrdečnost je odměněn znovuzrozením[86]. V tomto příběhu se opět objevil kůň. Na koni jel hwarang kníže Kučcham, což byl vysoce postavený muž. A koně používal při lovu. Podle Hjesukova činu se dá předpokládat, že lov pro knížete nebyl nutnou aktivitou za účelem obživy, ale byl také zábavou.

Hjesuk zastavil koně tak, že ho chytil za uzdu. Koně se velmi obtížně ovládají bez vybavení. A na tomto příkladu je dobře vidět, jak důležitá část vybavení je právě uzda. Koně mají velmi citlivou ústní dutinu, a proto je nejspolehlivější prostředek k jejich ovládání právě uzda s kovovým udidlem.

[85] Irjon, 2012; s. 284
[86] Pravděpodobně byl nebeským poslem, kteří přilétají na oblaku zvěstovat důležité zprávy (Winkelhöferová, 2006; s. 126)

Kjonghung, který potkal světce[87]

Roku 681 v klášteře Samnangsa učil národní učitel Kjonghung. Jednoho dne znenadání onemocněl a vyléčila ho až mniška, která mu poradila, aby se radoval a smál. Když se Kjonghung chystal navštívit královský palác, sluhové jeho koně nachystali a bohatě nazdobili. Všichni chodci uhnuli Kjonghungovi z cesty, aby mohl projít. Jen jeden muž chudého vzezření stál na ploše vyhrazené k nasedání na koně a bránil mu odjet.

Jeden muž z Kjonghungovi družiny se zlobil na chudého muže za to, že nosí mnišský šat, ale nese s sebou sušenou rybu, která je zakázaná. Ten odpověděl, že horší, než nosit u sebe sušenou rybu je mít živé maso pod nohama. Kjonghung to slyšel a za mužem poslal sluhu. Avšak chudý muž za sebou nechal jen hůl, ležící před podobiznou Mandžušrího a sušená ryba se proměnila v borovicovou kůru. Mistr Kjonghung se obával, že ho Mandžušrí přišel varovat před jízdou na koni. A tak už nikdy na koně nesednul. Buddhisté věřili, že Bhikšuové, kteří jezdí na koni, se nikdy nesetkají s Buddhou.

3.4 Pozdní Tří království

V první polovině 9. stol. se objevovaly první náznaky společenského konfliktu. Významnými vůdci v tomto období byli Kjon Hwon a Kungje[88]. Ti vybudovali velká mocenská centra a vyžadovali po Sille, aby uznala jejich svrchovanost. Státy nesly názvy tzv. **Pozdní Pekče** a **Pozdní Kogurjo**. Následovala téměř půl století dlouhá etapa bojů o poloostrov. Toto období je také známé jako období Pozdních Tří království (Irjon, 2012).

[87] Irjon, 2012; s. 344

[88] 견훤 (867-936) a 궁예 (869-918)

Mýtus o Kjon Hwonovi z Hu Pekče

Irjon uvádí, že podle mýtu zaznamenaného v Kogi[89], je otcem Kjon Hwona velká stonožka, která se každou noc proměňovala v muže. Když byl Kjon Hwon kojenec, tak ho matka odložila v lesíku, kde ho nakojila tygřice. Lidé to považovali za velmi zvláštní. Vyrostl v silného muže. Byl však nezkrotný a krutý. S úpadkem Silly rostla jeho moc, a tak v roce 900 založil stát Hu Pekče.

V roce 918 byl v Kogurju svržen král Kungje a Wang Kon založil dynastii Korjo.[90] Když se to Kjon Hwon dozvěděl, poslal Wang Konovi gratulace s vějířem z bažantího peří, bambusovým šípem a daroval mu také bělouše. V zimě ale vytáhl s třemi tisíci jezdci do války proti Korjo a utkal se s Wang Konem v nerozhodné bitvě.

Roku 935 Kjon Hwonův syn zabil svého nevlastního bratra, nástupce trůnu, a uvěznil otce. O rok později se vzdal Korju a království Hu Pekče zaniklo. Kjon Hwon uprchl do Korjo, tam mu Wang Kon udělit titul „ctěný otec“ a umožnil mu spokojený život. Daroval mu pole, čtyřicet otroků a devět koní.[91]

V tomto mýtu Kjon Hwona nakojila tygřice, což může poukazovat na jeho pozdější zlé záměry. Kontrastem tohoto zla je bělouš jako cenný dar králi Wang Konovi. Měl sloužit jako falešné blahopřání novému králi Korjo. Králové si často darovali koně. Obzvlášť pak bílý kůň, jako drahá vzácnost a zároveň symbol božskosti vládce (viz. výše) byl honosným darem.

Koně se v tomto mýtu objevují i jako dar korjoského Wang Kona Kjon Hwonovi poté co uprchl z Hu Pekče. Tito koně nebyli potřební k zajištění potravy. Takový dar tedy naznačuje, že si Wang Kon svého dávného rivala Kjon Hwona vážil a nabídl mu život na úrovni. Irjon také uvádí, že Kjon Hwon vytáhl do války s vojskem čítajícím tři tisíce jezdců. Velikost vojska popisuje počtem jízdních vojáků. Toto není nijak neobvyklé. V knize se údaj o počtu jezdeckých vojáků objevuje na několika místech. Koně byli zdrojem velké síly vojska a byli klíčoví při dobývání nových území.

[89] Staré zápisky; kronika tohoto názvu se nedochovala (Irjon, 2012; s. 76)
[90] Seth, 2011; s. 71
[91] Irjon, 2012; s.132-142

3.5 Dynastie Korjo

V roce 918 Wang Kon[92] zakládá novou dynastii Korjo.[93] Země se začala rychle rozvíjet. Příznačný byl vysoký zájem o Čínu. Korea obdivovala konfuciánské učení. Mladí lidé odjížděli studovat do Číny. Zavedeny byly také státní úřednické zkoušky. Za éry Korjo vzniká Samguk sagi a Samguk jusa.[94] Korjo obchodovalo s Kitany a Džurčeny. Korjo vyváželo obiloviny, železo, zemědělské nářadí a zbraně výměnou za koně.[95]

Od počátku 11. stol. čelilo Korjo útokům Kitanů ze severu. V roce 1218 Mongolové pomohli dynastii Korjo porazit Kitany. Vyžadovali za to však tribut[96]. Korea, patrně ze strachu z Mongolské říše, zpočátku souhlasila. V roce 1224 však přestala tribut platit a zavraždila mongolské vyslance. Na což mongolové zareagovali několika válečnými vpády a celou zem zpustošili. Korea nakonec mongolské říši kapitulovala a následovalo období mongolské nadvlády. Mongolové vyžadovali tribut v podobě oblečení, kožešin a koní. Tribut byl pro Korjo velmi vysoký a obzvlášť nároky na dodávku koní byly likvidační vzhledem k tomu, že podnebí na Korejském poloostrově není pro chov koní příliš příznivé.[97]

Roku 1368 byli Mongolové poraženi a vlády v Číně se ujímá chanská dynastie Ming.[98] Korejský král Kongmin[99] využil příležitosti a zrušil promongolskou frakci, čímž osvobodil Koreu z mongolské nadvlády.[100]

[92] 왕건 (877-943)
[93] Honcoopová, 2007
[94] Honcoopová, 2007
[95] Seth, 2011
[96] Poplatek za mír.
[97] Seth, 2011
[98] Honcoopová, 2007
[99] 공민 (1330-1374)
[100] Seth, 2011

3.6 Dynastie Čoson

Na svém konci dynastie Korjo trpěla útoky japonských pirátů. Jedním z mocných generálů, kteří bránili Koreu, byl I Songgje. Ten roku 1388 svrhl v Koreji posledního krále Korjo a zakládá novou dynastii Čoson[101][102] Čoson trval déle než 500 let. Státním náboženstvím se stal konfucianismus.[103] Dynastie Čoson podporovala obchody s Čínou a Džurčeny. Jako platidlo často sloužily kožešiny a koně. Koně, nebo skot sloužili také jako platidlo za otroky.[104]

Jedním z nejvýznamnějších panovníků za dob dynastie Čoson byl Sedžong Tewang[105]. Roku 1446 vydal dekret o zavedení hláskového písma Hunmindžongum[106]. I když toto písmo nebylo zprvu velmi kladně přijato ze strany konfucianistů, vzrostla díky němu vzdělanost a Korejci měli konečně vlastní písmo vhodné pro zápis korejštiny.[107]

Roku 1591 se japonský vládce, Tojotomi Hidejoši, chystal svrhnout čínskou říši Ming. Korejci zůstali na straně Číňanů. O rok později se Japonci vyloďili v Koreji, prostupovali korejským územím a zastavili se až u hranice s říší Ming.[108] Japonci byli poraženi s pomocí vojsk dynastie Ming. Boje s Japonci za sebou zanechaly zpustošenou zem. V letech 1627-1636 na korejské území několikrát vtrhla mandžuská vojska.[109] Korejci s Mandžui vyjednali tributární vztah a zavázali se Mandžuům platit koně, zlato a oblečení.[110]

[101] Někdy se uvádí také název I (Honcoopová, 2007)
[102] Peterson, 2009
[103] Seth, 2011
[104] Seth, 2011
[105] 세종대왕 (1397-1450)
[106] Dnes známo pod názvem hangul.
[107] Honcoopová, 2007
[108] Honcoopová, 2007
[109] Honcoopová, 2007
[110] Seth, 2011

Jongdžeovy historky[111]

Jongdžeovy historky je spis krátkých zábavných próz autora Song Hjona, což byl známý literát na počátku Čosonu.

Báseň dívky, která se vysmívala ženichům

Kdysi dávno existovala dívka, které se nelíbil žádný z ženichů, které jí dohazovali. Proto složila báseň, aby lidem sdělila svůj názor.

> *"Kdo píše příliš pravdivě, čekají ho potíže. Kdo umí střílet a jezdit na koni, zemře v boji. Kdo má pole pod jezírkem, zatopí mu je voda..."*
> *(Löwensteinová, 2020; s. 143)*

V této básni jsou koně zmíněni jako válečná zvířata, která vezla své jezdce na smrt. Jako zbraň používaná vojáky na koni je tady zmíněný luk. To jen potvrzuje fakt, že jezdecká lukostřelba byla v korejské historii velmi rozšířená. Zajímavé je také to, že žena neviděla jízdu na koni, jako hrdinský počin. Spíše se vojákům na koních posmívala.

[111] Löwensteinová, 2020; s. 143

4. Koně v korejském umění

V této pasáži představím některá korejská umělecká díla od nástěnných maleb až po sochy, na kterých se objevují koně. Pokusím se vypátrat jejich motivy a zkoumat jejich informační hodnotu.

Vzhledem k tomu, že jsem nenašla literaturu, která by vyjmenovala a dostatečně popsala umělecká díla ve kterých se objevují koně, jsem v této části bakalářské práce čerpala mnoho informací z internetových zdrojů. Nemohla jsem se tedy vyhnout použití některých méně věrohodných zdrojů. Přesto jsem kladla patřičný důraz na jejich nejvyšší možnou spolehlivost a správnou interpretaci.

4.1 Nástěnné malby z Kogurjo

Obrázek č.2
Honební scéna
Zdroj: http://www.art-and-archaeology.com/korea/goguryeo/my03.html
Místo nálezu: hrob Mujongčchong, Ji'an, provincie Ťi-lin, Čína

Již na nástěnných malbách zdobících hrobky panovníků z doby Kogurjo můžeme nalézt četná vyobrazení koní.[112] Na této malbě (obrázek č. 2) z 5.stol[113] jsou zvěčněni jezdci na koních při lovu jelenů a tygrů. Z malby je patrné, že už v této době lidé na území Korejského poloostrova využívali vyspělou jezdeckou výbavu. A to nejen sedlo a uzdečku, ale také podocasní řemeny, které upevňují sedlo na koňském hřbetě. Kůň na tomto obraze je používán k jezdectví a lovu.

Jeleni byli loveni pro obživu. Kdežto lov tygrů byl spíše záležitostí zábavy a triumfu. *„Zabití tygra je atributem neporazitelného hrdiny“* (Winkelhöferová, 2006; s. 159). Tygra dřevěným kyjem zabil například i kogurjoský vojevůdce Ul-či Mun-dok.[114] V lovu tygrů pomáhali lovečtí psi, kteří tygry plašili. Dalšími zvířaty vyobrazenými na této malbě je pár volů táhnoucích vůz s nákladem. Což se dá považovat za důkaz toho, že koně nebyli primárně využíváni v tahu a těžké práci.

Velikost korejského jezdeckého luku byla asi 80 cm. Domácí koně byli kříženi s mandžuskými, mongolskými a ruskými koňmi. Jejich výška se pohybovala v rozpětí od 130 do 150 cm v kohoutku[115] šlo tedy o velmi malé[116] avšak extrémně silné a houževnaté koně. Koně jsou nejlepším zvířetem pro lov tygrů, protože jsou přizpůsobeni k úniku před tygřím útokem. Lov tygrů zachycený v takto dávné historii není běžný. Lze z toho usuzovat, že jezdci a koně z Kogurja byli na velmi vysoké úrovni.[117]

[112] National Museum of Korea, 2005
[113] *Hunting scene* [online]. Dostupné z: http://www.art-and-archaeology.com/korea/goguryeo/my03.html
[114] Winkelhöferová, 2006
[115] Kohoutek je část těla koně formovaná trnovitými výběžky hrudních obratlů. Nachází se tedy na přechodu krku a trupu koně. Výška koní se měří v nejvyšším bodu kohoutku. (Koně, 1995)
[116] Ruské plemeno koní, jehož předkové byli do Kogurjo importováni, Orlovský klusák běžně dosahuje výšky 160 cm. (Hartley, 1992)
[117] KO, Songkju. Moonyenews.kr. *우리가 미처 몰랐던 고구려 기마문화 진실* [online]. 2013 [cit. 22.4.2021]. Dostupné z: http://www.mooyenews.kr/3516

Obrázek č.3

Malba jezdce

Zdroj: National Museum of Korea, 2005

Místo nálezu: hrob Ssangjongčchong, Nampcho, provincie Jižní Pchjonggan

Dalším příkladem nástěnné malby (obrázek č. 3) z období Kogurjo je tento jezdec na koni nalezený v hrobu Ssangjongčchong. Na výstroji koně můžeme vidět bílé útvary, které připomínají umělecké kování. Výbava koně byla patrně bohatě zdobena. To značí, že jeho jezdec byl z vyšších vrstev. Pozoruhodný je zde i poprsní řemen, který brání tomu, aby sedlo sjelo příliš dozadu. Již v období království Kogurjo jezdci dbali na správné osedlání koně. Sedlo, které není správně upevněno na kohoutku koně může koni způsobit odřeniny, či bolest, která vede ke vzpurnému chování koní. Špatně připevněné sedlo je nepříjemné i pro jezdce.

Za zmínku u této malby stojí i speciální jezdecký toulec na šípy, který se upevňuje na stehno jezdce. Je plytčí než toulec pěších lučištníků, a to umožňuje snadnější manipulaci se šípy při jízdě na koni[118].

[118] Archery historian. *The Mounted Archery Quiver – Horse Archery Quiver* [online]. [cit.16.4.2021]. Dostupné z:https://archeryhistorian.com/the-mounted-archery-quiver-horse-archery-quiver/

4.2 Hrobka krále Tongmjonga[119]

Výše zmíněný zakladatelský mýtus o vzniku Kogurja zachycený v Irjonově kronice Samguk jusa mluví o králi Tongmjongovi jako o velmi nadaném lučištníkovi a jezdci na koni. Tongmjong založil království Kogurjo, a proto by se dalo říct, že je praotcem korejského národa. Hrobka Tongmjonga byla znovu objevena roku 1970 za podpory Kim Čong-ila[120]. V 70. A 80. Letech byla obnovena a renovována a stala se národní památkou.[121] Na obrázku č. 4 je zobrazena socha krále Tongmjonga a jeho koně.

Obrázek č. 4
Socha krále Tongmjonga
Zdroj:https://figuresofkorea.wordpress.com/tag/chumong/
Místo nálezu: Pchjongjang, KLDR

Obrázek č. 5
Malba krále Tongmjonga
Zdroj:https://tongiltours.com/travel-guide/pyongyang/attractions/tomb-of-king-tongmyong

Na obrázku č. 5 vidíme nástěnnou malbu z hrobky krále Tongmjonga. Malba zachycuje vojáky na koních. Králův kůň je bílý, což podtrhuje jeho božskost a velkolepost. Jedním z důvodů, proč králové často jezdili na bílých koních může být také ten, aby se jasně odlišili od ostatních jezdců. Za povšimnutí stojí také bohatě zdobená výstroj králova koně, který má na poprsním a podocasním řemeni třásně a na čele ozdobné kování. Oproti koním ostatních jezdců je tedy jeho výstroj mnohem detailněji propracovaná.

[119] Rodným jménem Čumong
[120] Vůdce Korejské lidově demokratické republiky (1941-2011)
[121] Tongil tours. *Tomb of king Tongmyong* [online]. [cit. 23.4.2021]. Dostupné z: https://tongiltours.com/travel-guide/pyongyang/attractions/tomb-of-king-tongmyong

4.3 Sochy vojáků ze státu Kaja

Obrázek č. 6

Vojáci Kaja na koních

Zdroj: https://www.yna.co.kr/view/AKR20190624130500052

Místo nálezu: Kjongnam

Na Obrázku č. 6 Můžeme vidět válečníky přibližně ze třetího století našeho letopočtu. Můžeme vidět, že zbroj chránící jak vojáky, tak koně byla velmi sofistikovaná. Takto těžce ozbrojení vojáci se dostali do bližšího střetu s nepřáteli, proto spíše, než luky používali meče a kopí. Z období Kaja existuje několik cenných vykopávek jako například železná maska chránící hlavu koně z 5. století (obrázek č. 7).

Obrázek č. 7

Železná maska

Zdroj: National Museum of Korea, 2005

Místo nálezu: Bokčchon-dong[122], Pusan

[122] 복천동

4.4 Socha Kim Jusina[123]

Obrázek č. 8

Socha Kim Jusina

Zdroj: https://historylibrary.net/entry/하나의-김유신 the-Kim-Yushin 과-김유신들 Kim-Yushins

Místo nálezu: Soul

Sillský generál Kim Jusin bojoval za sjednocení Tří království.[124] Ve 14 letech se přidal k Hwarangům. V roce 660 vedl velkou armádu k vítězství nad státem Pekče.[125] Za své zásluhy ve službách Silly dostal sikup[126] o pěti stech domácnostech a šesti koňských farmách.[127]

Kromě toho, že Kim Ju-sin byl výborný vojevůdce, je známý také tím, že uříznul svému koni hlavu. Kim Ju-sin se zamiloval do konkubíny Čchonkwannjo[128]. Jeho matka ho za flirtování s ní, ale přísně pokárala a Ju-sin slíbil, že se s ní nebude stýkat. Jednou však opilý sednul na svého koně a usnul. Kůň ho dovezl až k domu Čchonkwannjo a tam se Kim Ju-sin probudil. Zděšen z toho, že porušil slib, koni uříznul hlavu.[129]

---

[123] 김유신

[124] Tudor, 2012

[125] CARTWRIGHT. World history. *Kim Yu-Sin*. [online]. 1. 11. 2016 [cit. 16.4.2021]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Kim_Yu-sin/

[126] 시급, vesnice pro zajištění živobytí.

[127] Seth, 2011

[128] 천관녀

[129] KWANG, Suyu. *유광수 교수의 우리 고전 비틀기 〈11〉 김유신의 말(馬)* In: Chosun News [online]. [cit. 17.4.2021]. Dostupné z: http://monthly.chosun.com/client/news/viw.asp?ctcd=I&nNewsNumb=201612100069

Na soše z obrázku č. 8 je patrné, že má generál Ju-sin pod sedlem tzv. čangni[130]. Jde o součást jezdecké výstroje (korejsky magu[131]). Čangni jsou dva pruhy dřeva, kůže, či jiného materiálu visící po stranách sedla. Chrání jezdcovo oblečení před ušpiněním. Součástí většiny sedel je také tzv. anjok[132] [133], tedy posedlí, kde sedí jezdec, onči[134] chránící záda koně, domnívám se, že jde o podsedlovou dečku, která se vkládá pod sedlo a chrání koně proti odření, nebo otlačení od sedla. Důležitou součástí sedla je také balkori[135], tedy třmeny, které udržují stabilitu jezdce.

Kromě sedla je pro ovládání koně důležitá uzdečka, korejsky kulle[136] s kovovým udidlem Džekal[137] ke kterému se připojují otěže (koppi[138]). Ozdobné vybavení se nazývá čangsikgu[139] nejčastěji používanou ozdobou je Kasumkori[140], poprsní řemen, ke kterému se připevňují koňské zvony (malbangul[141]), nebo hukori[142] na zádi koně s množstvím kovových ozdobných prvků nazývaných malttikkumige[143] množství a tvar těchto ozdob se liší v závislosti na sociálním postavení jezdce. K reprezentativní jezdecké výbavě patří také držák na vlajku, tzv. kittdekoči[144] [145]

Další zajímavý fakt je, že kůň na této soše je hřebec[146]. Hřebci oproti klisnám, či valachům vynikají silou a odvahou, proto byli na bojištích používáni častěji.

---

[130] 장니
[131] 마구
[132] 안욕
[133] Encyclopedia of Korean Culture. *장니(障泥)* [online]. [cit. 16.4.2021]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0048352
[134] 언치
[135] 발걸이
[136] 굴레
[137] 재갈
[138] 고삐
[139] 장식구
[140] 가슴걸이
[141] 말방울
[142] 후걸이
[143] 말띠꾸미개
[144] 깃대꽂이
[145] Blog.daum.net. *인간의 역사와 함께 해온 동반자인 말에 대한 역사가 있는 과천 마사박물관!*[online]. 2012. 9. 1 [cit. 19.4.2021]. Dostupné z: https://m.blog.daum.net/harison4d/4204481
[146] Nekastrovaný samec.

4.5 Keramika z království Silla

Obrázek č. 9
Sillská keramika
Zdroj:https://www.donga.com/en/article/all/20191001/1862230/1/Horse-shaped-pottery-excavated-at-Geumryeongchong-in-Gyeongju?m=kor
Místo nálezu: Hrob Kumrjongčchong, Kjongsang

Umělci ze státu Silla byli proslulí v první řadě perfektním zpracováním zlatých šperků. Opomenout se však nedá ani půvabná sillská keramika. Je typická reliéfy a vyřezávanými tvary. Oblíbené byly tvary člunů, různých zvířat a jezdců na koni.[147]

Na obrázku č. 9 je zachycen jezdec z 5. století. Nazývaný Kimainmulhjong[148], který byl nalezen v tzv. Hrobě zlatého zvonu[149] v sillském hlavním městě Kjongdžu. V hrobě byla nalezena ještě jedna téměř identická nádoba. Spolu s nimi bylo v hrobce uloženo mnoho zbraní a částí jezdecké výstroje.

Jde o korejský národní poklad č. 91.[150] Lidé věřili, že je koně po smrti převezou do světa mrtvých. Proto se panovníci pohřbívali s jejich koňmi, sochami koní, hrobky byly zdobené motivy koní.[151]

[147] Honcoopová, 2007
[148] 기마인물형
[149] 금령총
[150] Honcoopová, 2007
[151] Blog.daum.net. *인간의 역사와 함께 해온 동반자인 말에 대한 역사가 있는 과천 마사박물관!* [online]. 2012. 9. 1 [cit. 19.4.2021]. Dostupné z: https://m.blog.daum.net/harison4d/4204481

4.6 Mýtický létající bělouš Čchollima[152]

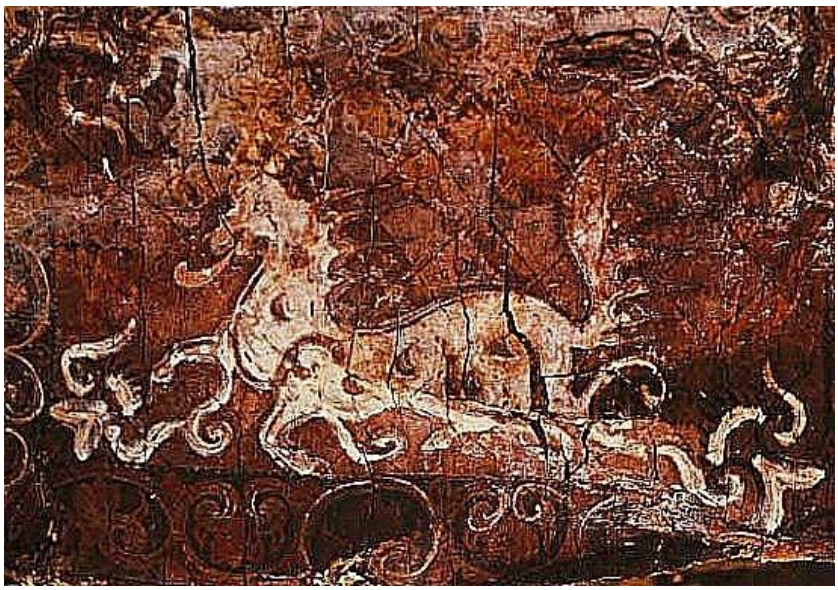

Obrázek č.10

Čchollima čangni

Zdroj: https://m.blog.naver.com/min9neuf/220847484425

Nález: Hrob Čchonmačchong, Kjongdžu

Na obrázku č. 10 je malba nebeského koně Čchollima na březové čangni, části sedla, kterou jsem představila již výše. Čchollima byl častým motivem zobrazovaným na čangni.[153] Hrob Čchonmačchong, odkud je tato malba, pochází ze Silly v 5.-6. století[154]

Mýtus o bělouši Čchollima pochází ze starověké Číny. Kůň Čchollima se pravděpodobně poprvé objevil v čínské písni ze 3. století před naším letopočtem. V této době v Číně existovat slavný znalec koní Bo Le, který dokázal rozlišit kvalitní koně. Jako Čchollima byli označováni všichni rychlí koně v té době. Čchollima podle mýtů dokázal běžet až tisíc li[155] za den. To je však vzdálenost nedosažitelná ani pro ty nejlepší koně[156] jedná se tedy o výkon hodný mýtického zvířete.[157]

---

[152] 천리마

[153] Encyclopedia of Korean Culture. *장니(障泥)* [online]. [cit. 16.4.2021]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0048352

[154] DO, Minggu. *경주 천마총.* In: Blog Naver [online]. 28. 10. 2016 [cit. 16.4. 2021]. Dostupné z: https://m.blog.naver.com/min9neuf/220847484425

[155] Přibližně 400 km.

[156] Při slavném vytrvalostním závodu z roku 1935 urazili Achaltekinští koně 4152 km za 84 dní, tedy přibližně 49 km za den (Hartley, 1992) Průměrná rychlost jízdy se podstatně zvyšuje s kratší vzdáleností,

Později byli modelem pro koně Čchollima koně z Turkmenistánu, pravděpodobně předchůdci dnešního plemene Achaltekinský kůň. Tito koně byli označováni jako tzv. „koně běžící tisíc li, kteří potí krev“, korejsky hanhjolma[158]. Tento název si pravděpodobně zasloužili i tím, že pro Achaltekinské koně je typickou barvou srsti plavá až rezavá s vysokým leskem. Díky malému množství podkožního tuku je u těchto koní velmi nápadná žilnatost při fyzické zátěži. Proto je obrazné pojmenování jako kůň potící krev docela výstižné. Číňané importovali velké množství těchto koní, kteří byli ceněni pro jejich skromnost a vytrvalost. Považovali je za koně nadpřirozené až nebeské. Právě díky jejich spojení s nebesy je Číňané začali vyobrazovat jako okřídlené koně (Moody, 2013)

V této části si neodpustím drobnou vsuvku z moderní doby. Protože severokorejský prezident Kim Il-song založil roku 1956 hnutí Čchollima, aby podpořil snahu lidí o rychlé a efektivní budování socialistické společnosti. Jeho název byl inspirován tímto bájným tvorem. A symbolizoval sílu, odvahu a rychlost rozvoje tehdejší Korejské lidově demokratické republiky.[159] V Pchjongjangu byla postavena velká socha na počest hnutí Čchollima. Hnutí, které odkazuje na mýtického koně zobrazuje, jak hlubokou symbolickou hodnotu má bělouš Čchollima.

proto například poslové byli za den schopní ujet vzdálenost větší, nicméně je rozdíl mezi bájnými tisíci li a skutečně dosažitelnou vzdáleností na koni stále patrný.

[157] I, Čongmin. *말 (馬)이야기' ..... '천리마는 실제로 천리를 달릴 수 있나?'* In: Consumerwide [online]. 19.8.2019 [cit. 17.4.2021]. Dostupné z: http://www.consumerwide.com/news/articleView.html?idxno=35962

[158] 한혈마

[159] Seth, 2011

4.7 Výprava krále Čongdžo do Hwasongu

Obrázek č. 11
Výprava krále Čongdžo do Hwasongu
Zdroj: Jeju National Museum (https://artsandculture.google.com/exhibit/korean-horses-galloping-across-space-and-time/wQyQpJwr)
Rok výroby: 1795

Obrázek č. 12
Výprava krále Čongdžo do Hwasongu 2[160]
Zdroj: Jeju National Museum (https://artsandculture.google.com/exhibit/korean-horses-galloping-across-space-and-time/wQyQpJwr)
Rok výroby: 1795

V minulosti existovalo mnoho důvodů, proč králové museli opouštět své paláce, jako například účast na pamětních obřadech předkům v národní svatyni, nebo při bohoslužbách. Také při vítání čínských vyslanců, návštěvách Národní Konfuciovy akademie, kontrolách armády, při honech. Při těchto cestách krále doprovázela velká družina a také ceremoniální symboly zvané Nobu. Tyto výpravy byly detailně zachyceny na obrazech, které hojně vznikaly v 18. století. Několik z nich se nachází také v internetové výstavě

[160] Obrázky č. 11, 12 jsou upraveny oříznutím.

Jeju National Museum s názvem Korean horses: Galloping across Space and Time[161]. Takových výprav se účastnilo množství jezdců na koních.

Jedním ze známých obrazů je Výprava krále Čongdžo do Hwasongu (obrázkek č. 11, 12). Pochází z 18. století z dynastie Čoson. Koně při výpravě nesloužili jen k praktickým účelům, ale byli také jedním z nejdůležitějších symbolů při státních a královských ceremoniích.[162] Kůň, který měl nést krále je často vyobrazen v bílé barvě.[163] Což můžeme vidět i na obrázku Výprava krále Čongdžo do Hwasongu. Kůň krále Tongmjonga (viz výše) a také I Songgjeho kůň Ungsangbek byli bělouši.

Popularita bílých koní může souviset s tím, že podle zakladatelských mýtů korejských států je většina budoucích vládců seslána nebesy. Tento motiv je také propojen s nejznámějším mýtickým běloušem Čchollima, který jakožto okřídlený kůň může létat mezi nebem a zemí. Zároveň je bílá barva ojedinělá u primitivních plemen koní, ke kterým patří i Mongolský kůň, předek koní v Koreji.[164] Proto lze předpokládat, že bílí koně měli určitý podíl krve koní plemene Orlovský klusák importovaných z Ruska, pro které je šedivá až bílá barva typická. Tito koně mají větší vzrůst a jsou kvalitnější, než malí koně plemen jako je Mongolský kůň, nebo Čedžuma. Dá se tedy předpokládat, že vlastnictví takto kvalitního koně je pro vládce důkazem jeho velkoleposti.

[161] https://artsandculture.google.com/exhibit/korean-horses-galloping-across-space-and-time/wQyQpJwr
[162] Jeju National Museum. Korean Horses: Galloping across Space and Time. In: Google Arts and Culture. [online]. [cit. 18.4.2021] Dostupné z: https://artsandculture.google.com/exhibit/korean-horses-galloping-across-space-and-time/wQyQpJwr
[163] National Museum of Korea, 2005
[164] Koně, 1995

4.8 I Songgjeho osm válečných koní

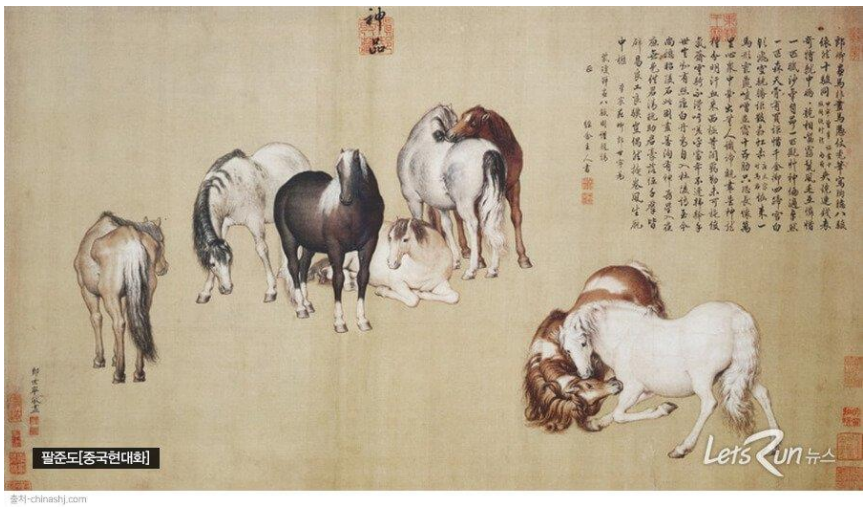

Obrázek č. 13

Pchaldžunma[165]

Zdroj: https://m.post.naver.com/viewer/postView.nhn?volumeNo=17027452&memberNo=39805344

I Songgje byl významný generál na konci dynastie Korjo. Bránil dynastii Korjo v době, kdy čelila útokům japonských pirátů. V roce 1388 se rozhodl vojsko obrátit proti hlavnímu městu a svrhl posledního krále dynastie Korjo aby založil novou dynastii Čoson.[166]

Pchaldžunma (obrázek č. 13), bylo osm koní, na kterých jezdil I Songgje před založením dynastie Čoson. Zmínku o těchto koních můžeme najít již v Jongpiočchonga[167], jedné z prvních dochovaných knih napsaných v hangulu. Nejznámější ze Songgjeho koní byl Jurinčchong[168], který prošel mnohými bojišti. Například také bitvou u Unbongu, kde Korjo válčilo s japonskými piráty.[169] Jurinčchong žil dlouhých 31 let a umřel na bojišti poté co ho zasáhly tři šípy. Songgje tohoto milovaného koně údajně pohřbil v kamenném sarkofágu.[170]

---

[165] 팔준마

[166] Viz 3.6 Dynastie Čoson

[167] 용비어천가

[168] 유린청

[169] Blog Naver. *태조 이성계와 팔준마(八駿馬)*. [online]. 30.11.2013 [cit. 19.4.2021]. Dostupné z: https://m.blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=kanit7&logNo=10180876925&proxyReferer=https:%2F%2Fwww.google.com%2F

[170] Naver post. *태조 이성계와 팔준마, 명마를 얻는 자가 나라를 세울 수 있었다?!* [online]. 5.11.2018 [cit. 19.4.2021] Dostupné z:

Další jeho koně byli Jongdungdža, Sadžahwang, Hjonpjo, Čchupungo, Paldžonča, Hwingungol, Ungsangbek. Všichni vynikli v různých bitvách. Kromě Jurinčchonga byl pozoruhodným koněm také Čedžuma Ungsangbek, bělouš s tmavou kůží[171], který měl být použitý při tažení proti říši Ming, ale nakonec se I Songgje rozhodl na jeho hřbetě obrátit proti dynastii Korjo a podniknout státní převrat.[172]

4.9 Mape, pečeti na pronájem koní

Obrázek č. 14

Pečetě Mape

Zdroj: National Museum of Korea, 2005; s. 122

V době dynastie Čoson existovalo mnoho způsobů, jak odlišit sociální status určité osoby. Jedním z nich byly pečeti, které umožňovaly pronájem koně z místní stanice. Tyto pečeti byly nazývané mape[173] a využívali je místní úředníci a inspektoři. Kromě mape existovaly například karty pro domácnost[174].

---

https://m.post.naver.com/viewer/postView.nhn?volumeNo=17027452&memberNo=39805344

[171] Typické zbarvení u vybělujících koní. Místa, která nejsou pokrytá hustou vrstvou srsti jako například tlama, spodní část břicha, vnitřní část zadních končetin jsou tmavá.

[172] 매일신문사. *[이인숙의 옛 그림 예찬]숙종시대 화원, '팔준도첩' 중 '응상백'(凝霜白)* [online]. 22.2.2021 [cit. 30.4.2021]. Dostupné z: http://news.imaeil.com/OuterColumn/2021021612553928459

[173] 마패

[174] Kartu pro domácnost dostali všichni muži nad 16 let. (National Museum of Korea, 2005).

Zajímavé na destičkách z obrázku č. 14 je, že jsou na nich vyobrazené různé počty koní a také různé typy koní. Koně na vrchních destičkách a pravé spodní destičce nesou krk napřímeně a jejich přední nohy jsou mnohem více pokrčené. Koně se zdviženým krkem jsou typičtí pro jezdeckou kavalerii. Koně na levých dvou destičkách mají o poznání delší rámec, nohy natažené více před tělo a krk natažený dopředu a dolů. Takovéto postavení umožňuje koni rychlejší běh. Dá se tedy předpokládat, že šlo o koně rychlejší, sloužící například poslům.

Závěr

Koně jsou jedním z prvních druhů domestikovaných zvířat a díky svým vlastnostem byli využíváni téměř po celém světě. Není tomu jinak ani v případě korejských dějin. Již z období Kogurjo máme mnohé důkazy o tom, že Korejci ovládali jízdu na koni na vysoké úrovni.

Nezáleží na tom, jestli mluvíme o písních, literatuře, malbách, či jiném druhu umění, koně jsou vždy jejich součástí. Koně lidem dávali možnost pohodlně a rychle překlenout velké vzdálenosti. Není tedy divu, že nejčastěji se objevují jako pouhý dopravní prostředek. Jejich čest jim však nelze upřít za klíčovou roli v bitvách. Téměř každý vládce, nebo vojevůdce v Korejské historii byl zobrazován na koni. Vládci byli pohřbíváni se svými koňmi a lidé věřili, že jim pomůže dostat se na onen svět.

Kůň má nadlidskou sílu, díky čemuž mu lidé často přiřazovali nadpřirozené schopnosti. Pro Korejce byl důležitým spojením mezi nebesy a zemí. Symbolizoval příchod nového vládce. Jízda na bílém koni byla důkazem velkoleposti králů. Výstroj koně vypovídala mnohé o sociálním statusu jeho jezdce. Koně se jako důležitý symbol účastnili také státních ceremonií.

Koně měli bezpochyby velký vliv na různé události v korejských dějinách. Sloužili jako prostředek obchodu s ostatními zeměmi. Státy vznikaly a zanikaly ve válkách které by bez koní nebylo možné vést v tak velkém rozsahu. Mongolům s jejich silným jezdectvem se podařilo ovládnout Korejský poloostrov a Korejské ekonomice zasadit velkou ránu v podobě vysokých nároků na tributární koně. Korejský poloostrov je chudý na pastvu a jeho původní koně byli poměrně malí a nekvalitní. Proto bylo nutné importovat chovné koně, aby dosahovali požadovaných kvalit.

Právě díky mnohým válkám, ve kterých Korejci hájili své území se Koreji podařilo nezmizet ve stínu velmocí jako byla Čína a Mongolská říše, nebo nepadnout za oběť japonským pirátům. Ať už jako cenný dar, společník na cestách, hrdý válečník, nebo symbol síly, rychlosti a božskosti, kůň byl důležitou součástí života Korejců.

Problematika chovu koní v Koreji je velmi komplikované téma, a proto bylo náročné jej zpracovat přehledně a uceleně. Byť bych si přála porozumět tomuto tématu mnohem více do hloubky, nebylo by možné vše vyřešit v rámci jedné práce. Myslím si však, že se mi v této práci podařilo popsat nejdůležitější fakta týkající se chovu koní na Korejském poloostrově.

Resume

Bachelor’s thesis Horses and their role in Korean history focuses on the way of depicting horses in Korean history from the first mythical state to the Joseon dynasty. This thesis briefly introduces Korean history and points out important moments in which horses appear. This thesis also includes symbolism of other animals to compare the importance of horses with other animals. In the second part of the thesis, there are some examples of artworks where horses appear with their description and analysis.

Seznam zdrojů

Literatura

1. DUŠEK, Jaromír. *Chov koní v Československu*. Praha: Brázda, 1992. Živočišná výroba (Brázda). ISBN 80-209-0168-X.
2. GRAYSON E. Charles et al. *Traditional Archery from six continents*. University of Missouri Press, 2007. ISBN 978-0-8262-1751-6.
3. HARTLEY EDWARDS, Elwyn. *Velká kniha o koních*. Bratislava: Gemini, 1992. ISBN 80-85265-36-2.
4. HARTLEY EDWARDS, Elwyn. *The horse encyclopedy.* DK Publishing, 2016. ISBN 978-1-4654-5143-9.
5. HONCOOPOVÁ, Helena, ed. *Umění Koreje: [expozice korejského umění z Národního muzea Koreje v Soulu: Národní galerie v Praze, Sbírka orientálního umění, zámek Zbraslav] = The art of Korea: [an exhibition of Korean art from the National Museum of Korea in Seoul: National Gallery in Prague, Collection of Oriental Art.* V Praze: Národní galerie, 2007. ISBN 978-80-7035-359-2.
6. IRJŎN. *Samguk jusa: nepominutelné události Tří království.* Přeložil Miriam LÖWENSTEINOVÁ, přeložil Marek ZEMÁNEK. Praha: NLN, Nakladatelství Lidové noviny, 2012. Mythologie. ISBN 978-80-7422-176-7.
7. J. SETH, Michael. *A history of Korea form antiquity to present*. Rowman & Littlefield Publishers, Inc, 2011. ISBN 978-0-7425-6717-7 (ebook)
8. JELÍNEK, Jan a Vladimír ZICHÁČEK. *Biologie pro gymnázia*: (teoretická a praktická část). 11. vyd. Olomouc: Nakladatelství Olomouc, 2014. ISBN 978-80-7182-338-4.
9. KIM Jakyung, Sunureum as a Traditional Commoning in Jeju: Reinterpretation of Jeju's Livestock Culture. Institute for Social Development and Policy Research, 2018. Dostupné online z: https://www.jstor.org
10. *Koně: velká kniha o chovu a výcviku koní.* Praha: Cesty, 1995. ISBN 80-7181-014.
11. KYUNG, Moonhwang. *History of Korea.* Palgrave Macmillan, 2010. ISBN 978–0–230–20545–1.
12. LÖWENSTEINOVÁ, Miriam, ed. *Čítanka klasické korejské literatury*. V Praze: Nová vlna, 2020. ISBN 978-80-88343-09-7.
13. MOODY Peter Graham, Sungkyun Journal of East Asian Studies. Vol. 13, no. 2

Sungkyunkwan University, Academy of East Asian Studies, 2013. ISSN 1598-2661. Dostupné online z: https://www.academia.edu/4947313/Chollima_The_Thousand_Li_Flying_Horse_Neotraditionalism_at_Work_in_North_Korea

14. National Museum of Korea = Kuklip čungang pakmulkwan. Seoul: Sol publishing, c2005. ISBN 89-8133-806-X. (strany 44-45; 117-18; 122)
15. PETERSON, Mark. *A Brief history of Korea.* Infobase Publishing, 2009. ISBN 978-0-8160-5085-7 (ebook).
16. TUDOR, Daniel. *Korea the impossible country.* Tuttle Publishing, 2012. ISBN: 978-1-4629-1022-9 (ebook).
17. VOLF, Jiří. Zvířata celého světa-koně, osli, zebry. Státní zemědělské nakladatelství Praha, 1977.
18. WINKELHÖFEROVÁ, Vlasta a Miriam LÖWENSTEINOVÁ. Encyklopedie mytologie Japonska a Koreje. Praha: Libri, 2006. ISBN 80-7277-265-1.

Internetové prameny

1. KO, Songkju. Moonyenews.kr. 우리가 미처 몰랐던 고구려 기마문화 진실 [online]. 2013 [cit. 22.4.2021]. Dostupné z: http://www.mooyenews.kr/3516
2. Archery historian. The Mounted Archery Quiver – Horse Archery Quiver [online]. [cit.16.4.2021]. Dostupné z:https://archeryhistorian.com/the-mounted-archery-quiver-horse-archery-quiver/
3. Tongil tours. Tomb of king Tongmyong [online]. [cit. 23.4.2021]. Dostupné z: https://tongiltours.com/travel-guide/pyongyang/attractions/tomb-of-king-tongmyong
4. CARTWRIGHT. World history. Kim Yu-Sin. [online]. 1. 11. 2016 [cit. 16.4.2021]. Dostupné z: https://www.worldhistory.org/Kim_Yu-sin/
5. KWANG, Suyu.유광수 교수의 우리 고전 비틀기 〈11〉 김유신의 말(馬) In: Chosun News [online]. [cit. 17.4.2021]. Dostupné z: http://monthly.chosun.com/client/news/viw.asp?ctcd=I&nNewsNumb=201612100069
6. Encyclopedia of Korean Culture. 장니(障泥) [online]. [cit. 16.4.2021]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0048352

7. Blog.daum.net.인간의 역사와 함께 해온 동반자인 말에 대한 역사가 있는 과천 마사박물관! [online]. 2012. 9. 1 [cit. 19.4.2021]. Dostupné z: https://m.blog.daum.net/harison4d/4204481
8. Blog.daum.net.인간의 역사와 함께 해온 동반자인 말에 대한 역사가 있는 과천 마사박물관! [online]. 2012. 9. 1 [cit. 19.4.2021]. Dostupné z: https://m.blog.daum.net/harison4d/4204481
9. Encyclopedia of Korean Culture. 장니(障泥) [online]. [cit. 16.4.2021]. Dostupné z: http://encykorea.aks.ac.kr/Contents/Item/E0048352
10. DO, Minggu. 경주 천마총. In: Blog Naver [online]. 28. 10. 2016 [cit. 16.4. 2021]. Dostupné z: https://m.blog.naver.com/min9neuf/220847484425
11. I, Čongmin.말 (馬)이야기' ..... '천리마는 실제로 천리를 달릴 수 있나? ' In: Consumerwide [online]. 19.8.2019 [cit. 17.4.2021]. Dostupné z: http://www.consumerwide.com/news/articleView.html?idxno=35962
12. Jeju National Museum. Korean Horses: Galloping across Space and Time. In: Google Arts and Culture. [online]. [cit. 18.4.2021] Dostupné z: https://artsandculture.google.com/exhibit/korean-horses-galloping-across-space-and-time/wQyQpJwr
13. Blog Naver. 태조 이성계와 팔준마(八駿馬). [online]. 30.11.2013 [cit. 19.4.2021]. Dostupné z: https://m.blog.naver.com/PostView.nhn?blogId=kanit7&logNo=10180876925&proxyReferer=https:%2F%2Fwww.google.com%2F
14. Naver post.태조 이성계와 팔준마, 명마를 얻는 자가 나라를 세울 수 있었다?! [online]. 5.11.2018 [cit. 19.4.2021] Dostupné z: https://m.post.naver.com/viewer/postView.nhn?volumeNo=17027452&memberNo=39805344
15. 매일신문사. [이인숙의 옛 그림 예찬]숙종시대 화원, '팔준도첩' 중 '응상백'(凝霜白) [online]. 22.2.2021 [cit. 30.4.2021]. Dostupné z: http://news.imaeil.com/OuterColumn/2021021612553928459